

**SEJA »MULTIKULTURALIZEM IN GLOBALIZACIJA«
NA SVETOVNEM SOCIOLOŠKEM KONGRESU,
PEKING, 10. JULIJ 2004**

Janja Žitnik

V začetku leta 2002 je Sociološki inštitut Kitajske akademije družbenih ved (Chinese Academy of Social Sciences) s sedežem v Pekingu, organizator 36. svetovnega kongresa Mednarodnega inštituta za sociologijo (*International Institute of Sociology*), objavil poziv k pripravi mednarodnih tematskih sklopov na temo Družbene spremembe v dobi globalizacije (Social Change in the Age of Globalization). Po odobritvi prijavljenega večdisciplinarnega tematskega sklopa z naslovom Multikulturalizem in globalizacija (Multiculturalism and Globalization, Session 35) sem povabila k sodelovanju priznane raziskovalce s področja multikulturnih študij: prof. dr. Susan C. Ziehl z Univerze Rhodes v Grahamstownu, Južna Afrika; prof. dr. Daphné L. Romy-Masliah iz Ženeve – gostujočo profesorico na alžirski univerzi Sidi Bel-Abbès, direktorico Sekcije za pluralne družbe pri *Centre d'Etudes et de Recherches: Fondements du Droit Public* (Francija) in ustanoviteljico nevladne organizacije *Académie Sans Frontières*; prof. dr. Ado Aharoni z Izraelskega inštituta za tehnologijo v Haifi – ustanoviteljico organizacije *International Forum for the Literature and Culture of Peace* (IFLAC), direktorico Raziskovalne sekcije IFLAC, avtorico petindvajsetih knjig s področja multikulturalizma in mirovnih študij ter prejemnico številnih mednarodnih nagrad (mdr. *The British Council Award*); prof. dr. Hansa Ingvarja Rotha z Univerze v Uppsali (*Centre for Multiethnic Research*), Švedska; prof. dr. Petra Grafa z Univerze v Osnabrücku (*Institut für Migrationsforschung und Interkulturelle Studien*), Nemčija; doc. dr. Marino Lukšič-Hacin, predstojnico Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU in avtorico odmevnih monografij in člankov o multikulturalizmu; ter dr. Zvoneta Žigona, znanstvenega sodelavca Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU in svetovalca vlade pri Ministrstvu za zunanje zadeve (Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu). Vsi so se odzvali povabilu in že v dobrem letu dni zaključili svoje raziskave v okviru načrtanih tem.

Napovedani kongres naj bi potekal na Kitajski akademiji družbenih ved v Pekingu od 7. – 11. julija 2003, vendar je bil zaradi epidemije SARS prestavljen za leto dni. Ker se trije od naštetih sodelavcev letošnjega kongresa niso mogli udeležiti, smo jim ponudili možnost, da svoje omenjene študije objavijo v okviru tematskega sklopa "Multiculturalism and Globalization" v 19. številki pričujoče revije. To pomlad objavljeni tematski sklop torej že prinaša glavnino raziskovalnih rezultatov v okviru teme, ki jo je *International Institute of Sociology* potrdil in uvrstil na program kongresa.

Z ozirom na omenjene okoliščine se je letošnjega Svetovnega kongresa Mednarodnega sociološkega inštituta udeležila le petorica od prvotno napovedanih predavateljev tematskega sklopa "Multiculturalism and Globalization". 35. seja kongresa, ki je izhajala iz prezentacije naših raziskovalnih rezultatov, je potekala v soboto, 10. julija v konferenčni dvorani Jianguo Garden Hotela v Pekingu. Osrednja tema predavanj je bila ohranjanje kulturne različnosti pod pritiski sodobnih globalizacijskih procesov in spremljajočih teženj po kulturni konvergenci, predavatelji pa so jo osvetlili z vidika sociolingvistike, kulturne antropologije ter družinskih in mirovnih študij.

Po moji uvodni predstavitvi sodelujočih predavateljev in orisu problemske strukturiranosti vsebine programa se je seja nadaljevala s sociolingvistično obravnavo problema ohranjanja jezikovne raznolikosti v alžirskem postkolonialnem okolju s poudarkom na učinku globalizacije in dolgoletne diskriminacije jezikovnih/kulturnih manjšin (Daphné L. Romy-Masliah). Težišče drugega predavanja je bilo na vprašanje, kako vplivata globalizacija na eni strani in slovenska politična osamosvojitve na drugi strani na ohranjanje slovenske narodne identitete v multikulturnem okolju izseljenstva (Zvone Žigon). Naslednja tema je bila posvečena vplivu globalizacije, sodobnih migracij in akulturacije na ohranjanje oziroma spreminjanje tradicionalnih etničnokulturno pogojenih družinskih vzorcev, in sicer v nacionalnem merilu (primer Velike Britanije in primer Južne Afrike) kot tudi na kontinentalni (Evropa) in globalni ravni; o teh vprašanjih je razpravljala Susan C. Ziehl. Četrti prispevek je obravnaval problem medkulturnega konflikta v povezavi s terorizmom, vojno, nasiljem in globalnim utrjevanjem sodobne militaristične miselnosti (Ada Aharoni). V odgovor je predavateljica predstavila načrte in cilje mednarodnih prizadevanj za sistematično globalno promocijo multikulturne mirovne kulture in izpostavila uspešno zaključene kot tudi pravkar potekajoče programe in akcije za miroljubno sožitje različnih etničnih in verskih skupnosti v Izraelu.

Kot predsedujoča sem v svojem zaključnem prispevku na kratko povzela sklepe predhodnih predavanj in predstavila svoj pogled na interakcijo obravnavanih problemov. Izhajajoč iz argumentov teze, da se v sekundarnih družbenih učinkih sodobnih ekonomskih procesov bolj kot kdajkoli v preteklosti zrcali socialno-ekonomsko poreklo rasne, etnične, verske in kulturne neenakopornosti ter posledičnih konfliktov, kar se zgovorno odraža v razpoznavno razslojeni etnično-socialni strukturiranosti svetovnega prebivalstva tako na nacionalni ravni (tj. v priseljenskih, postkolonialnih in drugih mnogoetničnih državah) kot tudi v globalnem merilu, sem glavino svojega predavanja posvetila prav temu vidiku in izpostavila potrebo, da bi se mednarodno družboslovje več ukvarjalo z vzroki etnične, verske in kulturne neenakopornosti kot pa z njenimi simptomi.

Organizacija in izvedba seje sta bili uspešni. V primerjavi z mnogimi drugimi sejami kongresa je bil ta sklop predavanj dovolj dobro problemsko usklajen in kljub širokemu tematskemu okviru vsaj z vsebinskega vidika dovolj koherenten. Mnogo manjša pa je bila seveda metodološka usklajenost predstavljenih raziskav, saj so predavatelji izhajali iz različnih znanstvenih disciplin. Publika je vsa predavanja sprem-

ljala z velikim interesom. Slušatelji so v diskusiji nagovorili vsakega od predavateljev in razvila se je živahna razprava, ki se je po končani seji še dolgo nadaljevala zunaj konferenčne dvorane. Dejstvo, da je revija *Dve domovini* prav v istem času objavila večino naših prispevkov, je bilo slušateljem v veliko pomoč, saj so izrazili poudarjeno zanimanje za naše prispevke v tiskani obliki.

Tudi celoten svetovni kongres je izzvenel kot produktiven znanstveni posvet, ki je upravičil vložena sredstva in organizacijske priprave. S prispevki kar tisoč aktivnih udeležencev je kongres predstavil mednarodnim raziskovalnim krogom bogat izbor aktualnih raziskovalnih rezultatov, s pomočjo katerih si svetovno družboslovje prizadeva opozarjati na sodobne oblike nacionalnih in globalnih socialno-ekonomskih zlorab, ki porajajo bogatenje in revščino, z njima pa vsestransko družbeno, etnično, versko in kulturno neenakost ter posledične konflikte.

36. svetovni sociološki kongres je bil pomemben dogodek za kitajsko prestolnico. Med otvoritveno slovesnostjo, ki je potekala v znameniti palači kongresa Ljudske republike Kitajske na Trgu nebeškega miru, je udeležence med drugim nagovoril tudi župan mesta Peking. Slovesnost se je zaključila z vrhunskim koncertom tradicionalne kitajske glasbe v izvedbi Nacionalnega opernega in plesnega orkestra ter priznanih solistov. Značilni poulični zvoki kitajskih glasbil, ki so v popolni odsotnosti zahodnjaške glasbe ves teden spremljali udeležence med večernim pohajkovanjem, in splošna neuporabnost angleščine v kitajskem svetu, ki ga naseljuje skoraj tretjina človeštva, pa so dodobra omajali kako naivno predstavo o dokončni globalni prevladi zahodnjaške kulture.